

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B.V.D.

R 459/13

AAN:
26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813 no. 4
te
's-G R A V E N H A G E.

Onderwerp:
De Comité van 100-
beweging.

Nr 779.246

Afdeling
Bureau

's-Gravenhage, - 7.10.1905
Stadhoudersolantsnoen 25

Bijlage(n): 1.

Hierbij heb ik de eer Uwe Excellentie een
rapport aan te bieden betreffende: "De Comité van
100-beweging".

HET HOOFD VAN DE DIENST

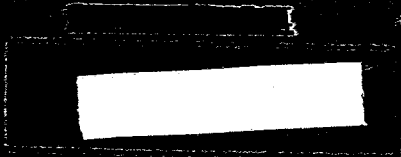
Voor deze

DRS. A. KUIPERS

Men gelieve steeds één zaak in één brief te behandelen en bij beantwoording nauwkeurig het onderwerp,
de dagtekening en het nummer van deze brief te vermelden.

Don 2

26 OKT, 2001
Deze rubricering is
bevestigend

DE COMITE VAN 100-BEWEGING

I Het Britse Comité van 100

Het Britse Comité van 100 werd in oktober 1960 opgericht met als primair doel het voeren van "direct action" tegen kernwapens en atoombombases. Later breidde zijn activiteit zich uit.

Dit komt ook tot uitdrukking in de verklaring welke het Nationale Comité van 100 in juli 1964 ("Peace News" 31-7-1964) uitgaf. Daarin verklaarde het Comité, dat zijn activiteit - op basis van het beginsel van "non-violent direct action" - uitging boven de strijd tegen kernbewapening. Zo acht men de strijd voor vrijheid en democratie nauw verbonden aan die voor de vrede. Daarom zal men b.v. ook aandacht wijden aan problemen op het gebied van onderwijs, huisvesting en de menselijke betrekkingen (o.m. in overheidsdienst).

Men streeft voorts naar nauwere betrekkingen met alle andere organisaties en personen van "de onafhankelijke vredesbeweging".

Het Engelse Comité van 100 onderscheidt zich vooral hierin van de Engelse "Campaign for Nuclear Disarmament" (CND), dat het eerste het er duidelijk op aanlegt de wet te overtreden als een middel om de aandacht van het publiek op zijn activiteiten te vestigen.

Om deze reden wordt het Comité door de Britse CP nog altijd met een zekere reserve bejegend. Voor zover communisten aan de activiteiten van het Comité deelnemen, geschiedt zulks vaker zonder dan met instemming van de partij.

Ook de verhouding met de CND is niet al te goed. De meerderheid van deze organisatie ("Peace News", 27-11-'64) wil zich als zuivere vredesbeweging blijven manifesteren en houdt zich derhalve vooral met het ontwapeningsvraagstuk bezig. Een minderheid in de CND richt haar aandacht evenals het Comité van 100 ook op de vraagstukken van maatschappelijke aard (onderwijs, strijd voor de "civil rights" e.a.).

In het Engelse Comité van 100 (althans in het regionale Comité te Londen) nam in de loop van 1964 vooral de invloed van anarchisten (misschien ook van trotskisten) sterk toe.

Het Londense Comité is wel het belangrijkste van de regionale Comité's die men in Engeland - afgezien van het nationale Comité - nog kent. Het nationale Comité heeft over het algemeen overigens weinig greep op de "dochter-Comité's".

Een van de anarchistische activisten in het Engelse Comité van 100 is ( ) . Hij maakt deel uit van een conspiratief werkende groep in het Comité, die vermoedelijk betrokken was bij de openbaarmaking van militaire geheimen kort voor Pasen 1963. (Pamflet RSG-6; dit vermeldde de adressen, waar in oorlogstijd de plaatselijke hoofdkwartieren van verschillende Britse autoriteiten gevestigd zouden zijn, met telefoonnummers, etc.). De groep noemde zich "spionnen voor de vrede".

bezoekt de eerste anti-oorlogsconferentie te Amsterdam, bij welke gelegenheid hij de Nederlandse anarchist ontmoette, die op zijn beurt de tweede conferentie (in Londen) bezoekt. (Zie II.)

II Internationale activiteit

In Amsterdam werd van 10 tot 12 november 1962 een "Europese conferentie tegen atoombewapening" gehouden, georganiseerd op initiatief van "the International Subcommittee of the National Committee of 100" in Engeland.

De organisatie was in handen van het Comité 1962 voor de Vrede

Doel van de conferentie was o.m.: de stichting van een internationaal Comité van 100 en de bevordering van de oprichting van Comité's van 100 in de landen van het Continent.

Blijkens uitlatingen van na afloop van de conferentie in Amsterdam had de bijeenkomst niet aan zijn doel beantwoord. Zo was het de bedoeling geweest, dat de conferentie naar buiten een demonstratief karakter zou hebben, doch het Comité 1962 voor de Vrede had te verstaan gegeven dat zulks voorlopig onmogelijk was.

Bovendien was er niets gekomen van het oprichten van Comité's van 100 in andere landen.

De conferentie nam - in de vorm van aanbevelingen - een aantal resoluties aan. Daarin sprak men zich uit voor "non-violent direct action" tegen atoombom en oorlogsgevaar.

In het bijzonder moet in dit verband nog worden gewezen op hetgeen in een resolutie wordt gezegd over het op internationaal niveau inschakelen van bootwerkers bij acties tegen schepen met nucleaire ladingen. In vertrouwde kring werd dienaangaande nog gezegd, dat in dit verband gedacht werd aan een te ontwerpen waarschuwingssysteem, waarbij in iedere Europese haven diende te worden beschikt over één of meer personen, die een waarschuwing zouden moeten doorgeven naar het land, waar deze schepen hun ladingen zouden moeten lossen. De Westduitse afgevaardigde deelde mede te weten, dat de havenarbeiders in zijn land zouden weigeren schepen met nucleaire wapenen te lossen.

In zeer vertrouwde kring werd reeds een aantal contactadressen verstrekt, alsmede een centraal adres in Liverpool, waaraan de bewegingen van schepen met nucleaire lading onverwijld dienden te worden gemeld.

De tweede anti-oorlogskonferentie vond in januari 1963 te

Londen plaats, de derde in november 1963 te Parijs.

Over de oprichting van landelijke Comité's van 100 werd - voor zover bekend - niet gesproken. Wel werd besloten een lijst samen te stellen (en uit te wisselen) met de namen van "direct actionists" (vgl. resolutie conferentie Amsterdam), vermoedelijk 200 à 300.

III Comité 29 november 1962

In de voorbereidingsperiode van de Amsterdamse conferentie van november 1962, toen van een Comité 29 november 1962 nog geen sprake was, verzochten de bekende anarchisten en de pacifisten aan de secretaris van het Comité 1962 voor de Vrede (thans Comité 1961 voor de Vrede genoemd) een bijeenkomst te beleggen ter bespreking van de mogelijkheid in Nederland een Comité van 100 op te richten.

Deze bijeenkomst vond plaats op 15 september 1962. De invitatie was verzonden door (het secretariaat van het latere Comité 29 november 1962, toen mogelijk en gedateerd 11 september 1962.

De met name meenden, dat een evt. Comité van 100 bij de strijd voor de vrede van alle middelen gebruik zou moeten maken (zelfs geweld, zij het niet gericht tegen personen). De overige aanwezigen (ca 18) waren het daar echter niet mee eens. Men kwam dan ook niet tot overeenstemming over de oprichting van een Comité van 100.

Los van deze ontwikkeling moet in eerste instantie de oprichting van het Comité 29 november 1962 worden gezien, al was dit naar zijn aard direct sterk verwant aan wat men in Engeland onder Comité van 100 verstaat.

Het Comité 29 november 1962 werd opgericht naar aanleiding van de berechting (op 29 november 1962) voor de kantonrechter te 's-Gravenhage, van 123 jeugdige demonstranten, die op 30 juni van dat jaar aldaar een geweldloze zitactie tegen de atoombom hadden gehouden (mede onder auspiciën van de Haagse Ban-de-Bom-groep). Het Comité (29 nov. '62) wilde tegen deze berechting protesteren.

Op 30 januari 1963 organiseerde het Comité een demonstratie tegen de opslag van kernwapens in Nederland op het Binnenhof te Den Haag. De oproep tot deze actie werd o.m. aanbevolen door

SP; vz. van het huidige trainingscentrum voor geestelijke weerbaarheid en geweldloze actie),

Als secretariaat gold

Als penningmeester:

Begin 1963 deed het Comité een poging in Nederland te komen tot oprichting van een Comité van 100. Het noemde zich daartoe tevens Comité van 100 (i.o.). Grote voorstanders van een dergelijk comité waren de pacifisten

en de trotskisten

Op 16 maart 1963 organiseerde het Comité te Amsterdam een demonstratieve optocht tegen de opslag van kernwapens in Nederland en tegen atoomproeven van Oost zowel als West. De oproep van het Comité was ondertekend door:

Later in dat jaar organiseerde het Comité 29 november 1962 de niet-gewelddadige actie tegen de deelineming van het Portugese garde-orkest aan de NATO-taptoe in het Olympisch stadion te Amsterdam.

Op 11 maart 1964 verschenen publicaties in de pers, volgens welke het Comité zich schriftelijk wendde tot H.K.H. Prinses Irene en Prins Carlos.

De bewuste brieven waren namens het Comité ondertekend door

Een protest-brief aan de Spaanse consul te Amsterdam d.d. 7 september 1964 (tegen de berechting en veroordeling van een Schotse anarchist in Spanje) werd namens het Comité ondertekend door:

Men had de brief aanvankelijk willen overhandigen tijdens de demonstratieve optocht van het Comité naar het Consulaat op dezelfde datum. Dit mislukte echter. Aan de optocht namen ook 4 OPSJ-ers deel.

Een circulaire van 30 oktober 1964 tenslotte noemde
als correspondentie-adres van het Comité.
Volgens de circulaire overwoog men een geweldloze demonstratie te

Den Haag, gericht tegen de opslag van Amerikaanse kernwapens in Nederland en tegen het NAVO-lidmaatschap van ons land, doch alleen voor het geval Goldwater tot president van de V.S. zou worden gekozen. De demonstratie ging dan ook niet door.

Op 6 maart 1965 tenslotte organiseerde het Comité 29 november 1962 een zit-actie voor de Amerikaanse Ambassade in Den Haag, gericht tegen het Amerikaanse militaire optreden in Vietnam.

Aanvankelijk had men deze demonstratie reeds op 20 februari willen houden, doch zij vond toen geen doorgang. Zij was namelijk afhankelijk gesteld van hervatting van de Amerikaanse bombardementen op Noord-Vietnam in de week van 14-20 februari.

De pamfletten voor de actie op 20 februari waren namens het Comité ondertekend door _____, die voor de actie op 6 maart door _____

Volgens enkele persberichten deelde _____ aan het eind van de demonstratie op 6 maart mede, dat mogelijk de medewerking van de Haagse deelnemers zou worden ingeroepen voor het "blokkeren" van de telefoonlijnen van de Amerikaanse Ambassade.

Overwogen werd dit in de week van 6-13 maart dagelijks op bepaalde uren te doen. (Opm.: niets geconstateerd.)

Résumé

Hoewel men in kringen van het Comité 1961 voor de Vrede in 1962 een zekere reserve toonde inzake een op te richten Comité van 100 vanwege de agressieve houding, welke met name de anarchisten daarin beoogden aan te nemen, is het Comité er - langs de omweg van het Comité 29 november 1962 - in feite toch gekomen. Dit is in het bijzonder ook te danken aan de steun van een aantal militante PSP-leden, van wie vooral _____ moet worden genoemd. Al noemde het Comité 29 november 1962 zich begin 1963 alleen nog maar Comité van 100 in oprichting en al behield het tot op heden zelfs zijn oorspronkelijke naam, in zijn gedragingen en methoden bleek het een rasecht Comité van 100 te zijn.

Tijdens een interview met het Engelse radicaal pacifistische blad "Peace News" (d.d. 8-5-'64) noemde _____ het Nederlandse Comité dan ook een groep, die "illegale niet-gewelddadige" actie voorstond, waaraan de PSP niet als partij maar PSP-leden wel individueel steun verleenden.

Dat men het Comité 29 november 1962 gevoegelijk als Comité van _____

100 kan kenschetsen bleek voorts uit de opmerking van het Amsterdamse
j
... , die onlangs verklaarde lid te zijn van
het Comité van 100, daarmee kennelijk het Comité 29 november 1962 be-
doelend.

Een publicatie in "Contact" (orgaan van het Comité 1961 voor de
Vrede, eerste nummer van november 1964) noemde het Comité 29 november
1962 tenslotte eveneens een Nederlandse versie van het Britse Comité
van 100.

IV De rol van de Nederlandse anarchisten

Zoals hierboven reeds werd uiteengezet wordt ook in Nederland van de zijde van bepaalde anarchistische jongeren gepoogd invloed uit te oefenen binnen het "Comité 29 november 1962" c.q. binnen een daaruit te vormen "Comité van 100".

Ook deed men reeds enkele malen van zich spreken door activiteiten, verwant aan die van de Engelse "spionnen voor de vrede". (zie I)

Zo was eerdergenoemde - die in 1963 doorging voor contactman van de "Vrije Socialisten" met het Nederlandse "Comité van 100" (i.c. het "Comité 29 november 1962") - verantwoordelijk voor de verspreiding van een tegen de atoombom gerichte circulaire (uitgegeven namens "De Vrije") tijdens de Paasmars van 11 april 1963 te Den Haag. Voor de inhoud daarvan putte - die beweerde het geschrift op eigen verantwoordelijkheid te hebben laten stencillen - uit de eerder genoemde "R.S.G. 6"-circulaire van de "spionnen voor de vrede". Hij verkreeg een dergelijk exemplaar mogelijk van de Engelsman

De circulaire van an"De Vrije"?) memoreerde o.m. ook het slot van het Engelse pamflet, waarin stond: "Eén geheim is ontsnapt. Wij zullen er nog meer publiceren. Weet U een officieel geheim?"

Tenslotte wordt in de Nederlandse circulaire geëist, dat ook onze regering bekend zal maken, "waar haar hoofdkwartieren zijn in geval van een militaire dictatuur."

Sterke verwantschap hiermede vertoonde de circulaire "BB-geheimen", welke tijdens de anti-MLF demonstratie te Amsterdam op 9 januari j.l. werd verspreid. Deze circulaire heette eveneens uit te gaan van het anarchistisch maandblad "De Vrije" en was namens dit blad ondertekend door het redactielid die eerder de aandacht trok door zijn activiteiten in de Haagse Ban de Bom-groep (1962) en vorig jaar (zie boven) door zijn optreden namens het "Comité 29 november 1962".

De circulaire van 9 januari behelst een opsomming van locaties van reeds aanwezige en nog te construeren openbare en bedrijfsschuilplaatsen in Amsterdam, alsmede een schets met toelichting over de BB-commandopost in de hoofdstad.

In het pamflet wordt o.m. opgemerkt, dat met name de openbare schuifplaten niet aan de beoogde bestemming beantwoorden. Verder wordt de kritische opmerking gemaakt, dat de Nederlandse regering er beter aan zou doen te streven naar het voorkomen van een nieuwe oorlog dan naar het verzachten van de gevolgen ervan.

De opsteller van het schotschrift spoort met name het "Comité 29 november 1962" aan tegen de regeringspolitiek in deze stelling te nemen.

In het midden latend, of de "BB-geheimen" inderdaad "geheimen" waren (volgens van de BB-voorlichting te Amsterdam waren ze dat niet), kan men toch wel poneren, dat de opsteller(s) van het geschrift de feitelijke bereidheid bezit(ten) werkelijke geheimen aan de openbaarheid prijs te geven.

Dit bleek ten overvloede bijvoorbeeld duidelijk uit een publicatie in "De Vrije" van januari 1965, aan welke editie de circulaire van 9 januari als bijlage was toegevoegd. In het bedoelde artikel wordt in dit verband namelijk o.m. gesteld: "Kent U BB-geheimen, zegt het ons - wij zeggen het anderen". Daaraan wordt dan bij wijze van aanmoediging nog toegevoegd, dat natuurlijk ook "Staats-" en "BVD"-geheimen welkom zijn. Dit alles wordt de lezers gepresenteerd onder het motto, dat het volk er recht op heeft te weten "wat achter de politieke schermen wordt uitbroed".

Van de nogal extremistische instelling dezer anarchisten getuigde redacteur blijkens "De Vrije" van 19-12-1964 ook tijdens een studie-weekend van het Noorder-Gewest van Vrije Socialisten (NGVS), dat medio november in Noord-Laren werd gehouden.

In afwijking van de opinie van de meerderheid der aanwezigen, die zich in het kader van de vredesstrijd strikt op het geweldloosheidstandpunt stelden, kwam namelijk tot de volgende conclusie: "De vraag, geweld of geen geweld, is van secundair belang. De vraag is hoe een actie het maximale resultaat kan hebben, zo nodig door gebruik van geweld, al verdient o.i. geweldloosheid de voorkeur."